

Løgmanrøðan

Á ÓLAVSØKU 1961

(Framhald)

»Egnsudviklingslógin:

Hin stóra figgjanin av hesum stórtíð-tøkum er møguleggið av Egnsudviklings-lánefondun.

Skipasmiðjan á Skála hevur tilsoðn um 1,8 mill. krónur er givin tilsoðn um 2,7 millióna lán til frysti- og flakavirki á Havn. Fleiri aðrar umsóknir um lán til frysti- og onnur idnaðarvirki eru inni hjá hesum lángrunn.

Tað er ikki at ivast í, at lán verða játtað, um annars rakstrarlíkindi eru tilsteðis á avvarandi plássum.

Erhvervslánefondun av donsku marshallpeninginum, sum eisini varð settur í gildi fyri Føroyar við tað, at Indu-stríðslánefondun, ið lænti til Føroyar, fór úr gildi, hevur lænt til turkíðsbyggingina, isvirkin og mong onnur virki, ið eru komin í lag, síðan kriggið hasaði av, nógvir milliónir. Fyri tveimum árum síðani lá hesin peningur um stívar 11 mill. og er væl størri nú.

Nú kemur Egnsudviklingslánefondun hovuðssakliga at virka ístaðin fyri Erhvervslánefondun.

Tingið hevur samtykt at seta serliga nevnd, ið er vald at vera landsstýringin til hjálpar við planlegging av virkum og uppbygging av landi okkara við hjálpar av »Egnsudviklings-lánefondun». Landsstýrið og henda nevndin í sam-

beiði við »Egnsudviklingsráðet», ið hevur skipað fyrri stórtingu fyrirkomulag í teimum sokallaðu arbeiðsleysu økjum í Danmark, verða at loysa uppgávuna at gera ein landsplan til landsuppbyggingar og basan av arbeiðsloysinum hjá okkum.

Idnaðarplan:

Afrat »Egnsudviklings-lánefondun», ið sum sagt er ætlaður fyrst og fremst at taka sær av teimum stóru landsuppbyggingum er møguleika frá landskassanum at gera ein landsplan til landsuppbyggingar og basan av arbeiðsloysinum hjá okkum.

Snorisvirki og húkavirki og onnur idnaðarvirki eru sett á stovn við viðhald frá landskassanum sambært hesa lóg.

Tað er ikki at ivast í, at markið fyrri hældini á hesum viðhaldum eigur at verða hækkað eftirhondini, sum tørvurin til hesi lán veksur.

Nóg ogv skip til okkara arbeiðsføra sjófolk — her er ikki minst hugsað um farma- og ferðafólkskip — og hin størst møgulega heimaðnað til fulltíð-virkan av okkara fiskiframleiðslu, so hon kann verða seld til brúkarar líka at koma í kølin til húsmóðirina at nýta undir matgerð síni — tað er ein hovuðsuppgáva, ein at teimum mongu,

sum landsstýrið fegið vil vera við til at loysa.

Búnaðarmál:

Búnaðurin stendur í stað ella fer heldur aftur sum innlegulið í húsarhaldinum.

Hetta er stórt spell.

Tað er óvugt og stórt landstap, at vit t. d. ikki dyrka so frægt av eplum og grønmoti og kjóti, sum vit brúka sjálfir. Her má umskipan fást í lag.

At vit skulu brúka okkara egnu framleiðslu, okkara egnu vørur, áðrenn vit fara út av landinum við dýrbarari valutu at keypa tað, sum vit annars málga kunna gera sjálfir, er óvugt. Hetta skuldi verið eyðsað.

Ein landsandelskipan av söluni og keypinum av búnaðarframleiðsluni og t. d. má verða flutt inn av búnaðararbeiðslu, fræ, tóðum og øðrum, vildi gjørt tað møguligt at brúkt okkara vørur fyrst, áðrenn innflutt verður. Við tollbyrgingum, sum onkur hevur skotið upp á, gerst tað ikki, bara av teirri grund, at verjitolur ikki er loyvdur sambært avtalurnar í GAT og teimum »6» og »7».

Henda skipan skuldi sjálvandi ikki borið við sær, at tann stóra fjöldin, sum ikki er framleiðari, men bara keypart av landbúnaðarvørum, verður fyrri til, at vørurnar koma at verða dýrari, enn tær kunnu fást við frium handli sum nú.

Framleiðsla okkara eigur at vera kappinngar. Men annars er í so mongum londum talan um prisjavnara annaðhvørt við tilskoti til framleiðarin ella við prisviðbót til brúkarin.

Mest møgulig framleiðsla í landinum er gott herrað hjá fólki, har ið inntøkur trota ella ov litil inntøka er.

Ein treytin fyrri, at vit kunnu verða priskappingarførir, er at okkara landbúnaður verður mekaniseraður í so stóran mun, sum gjørligt er. Okkara land er meiri heggjutt og grýtt enn flestu aðrastaðni. Tað krevjast kanska serlig mekanisk amboð. Tað megu so okkara klóku búnaðarmenn leggja seg eftir at »konstruera», sjálfir ella fáa sær kynstrigar kreftir at gera tað.

Tað kann ikki eita, at vit ikki duga ella kunnu.

Trupulleikarnir eru til fyrri at vinna á.

Havna- og vegamál:

Lika undan valinum var hin stóri havnabyggingarplanurin upp á 36 milliónir samtyktur at gera soleiðis, at helmingurin skuldi rindast í 10 ár, og hin helmingurin í 20 ár, atvikavist við 1/10 og 1/20 um árið. Men tað var ikki nóg nógvur peningur fyrri ikki at siga einin peningur settur á figgjarglógini til hetta endamáli.

Í landsstýringin og samgonguflokkanna stóra pláni er peningur tryggjaður til hesa veldugu havnaætlan.

Summi av havnaarbeiðinum eru í gerð. Onnur eru undir fyrirleikan at fara í gerð. Tesverri stendur á tí tekniska fyrirleikararbeiðinum. Okkara verkfrøðingsskrivstova er ov illa mannað, serliga hevur hetta verið tilfellið seinastu árin, nú ið so nógv arbeiði hava verið í gerð undir leiðslu av landsverkfrøðingsskrivstovuni.

Vit megu so vítt møguligt royna at fáa arbeiðini detaljprojekteraði og so útliseraði, harvið vit kanska fáa arbeiðini gjørd biligari, og harvið vit ið hvussu er kunnu fáa fleiri verkfrøðing- ar í arbeiði upp á tey ymsu projektni. Enn eru stór strekki eftir at gera av nýggjum vegi, til tess vit av sonnum kunnu siga, at vit hava eitt fullgjørt vegasamband bygdanna millum. Men tað er ikki nógv við at hava gjørt hesar nýggju veginar, ið koma frá fjallasmogun- um í Norðoyggjum og Suðuroy og kanska aðra staðni við. Mesti parturin av teimum gomlu veginum eru tíðar- óhóskandi og í veruliga ónýtiligum standi, ov smalar, fullir av holum, hyl- um og knottitum undirlendi.

Hesir vegir megu umafturgerast, breiðkast, slætast og gerast sterkir og helst asfalterast.

Hetta kostar alstóran pening.

Okkara verkfrøðingsskrivstova talar um 70—75 milliónir.

Tað er hvørjum manni eyðsað, at hetta takið kunnu vit ikki taka uttan við bilinum og helst rentufrium lánum.

Vegagerðin vildi mangastaðni, har ið einki heimaarbeiði er, komið sum ein vælisnað hjálpari: hond í arbeiðsloysinum.

Státurin gevur milliónir í arbeiðsloysis- istudningi: niðri, meðan hann einki letur her.

Leggingarhjálp til uppbygging av okkara landi er ein statsuppgáva, og arbeiðsloysisistudningarmál er ein social uppgáva.

Landsstýrið hevur reist spurningin yvir ministaranum um statlán til vegabyggingina og vegna umstøðurnar at veita renturnar sum eina eyka eingangshjálp at ajourføra vegabyggingina við hin partin av ríkinum og sum eina eykahjálp móti arbeiðsloysinum.

Tað er í umbúna at seta fram eitt fullgjørt uppskot um fimmára vegatættanir til fullgjøring av vegagerðini, og at sækja statin um rentufri ella heilt bilig lán at lúka hesa uppgávu. Fyri at eingin skal misskilja, verður at viðmerkja, at eingin andalig avgerð liggur to fyrri frá ríkisstýrisins síðu.

Sum praktisk upplýsing kann vera sagt, at fjallasmogin í Hvalbæ-Tvøroyri er farin í gerð. Fjallasmogin í Norðoyggjum er skitsupprojekterað. Skitsuprojektio metir arbeiði at koma at liggja um 6,3 milliónir.

Oyggjarvegurin stendur uppá, at kommunurnar vera samdar um tann partin, ið tilkemur teimum at rinda. Men hetta verður vónandi nú at koma í lag. Landsstýrið kallaði avvarandi kommunur saman, og vóru teir fram- mottu umboðsmenn kommunanna sam- dir um at viðmæla eitt uppskot til sam- tyktar á einum löggeildum kommunu- fundi. Tilíkar samtyktir liggja fyrri frá avvarandi kommunum uttan Havnar kommunu.

Ímeðan bíðað hevur verið eftir eint endilgari samtykt frá kommununum, hevur landsverkfrøðingurin skipað fyrri, at tann parturin av Oyggjarvegnum, ið gongur frá Kollafirði til Hósvíkar hevur verið í arbeiði við greidum, ið vóru fluttar oman úr Mjorkadali til Kollafjarðar.

Um tað nú, sum vónað, gongur í lag við semju millum avvarandi kommunur, ið talan er um skulu vera um kommun- anna partin av vegnum frá Kollafirði til Mjorkadals, verður hetta oyggjar- vegaarbeiði byrjað nú í heyst komandi. Játtað vóru jú viðhald fyrri láni at byggja Oyndarfjarðarvegin og Oyragjár- »Fúttaklættavegin. Hesir vegir eru so at projektera og at fáa lán til. Tá ið tað er í lagi, verður arbeiðið at fara í gongd.

Frá landsstýrisins síðu verður gjørt tað, ið møguligt er, fyrri hesi vegararbeiði og onnur koma til veruleika.

Men peningasparningurin og tann tekniska síðan av vegagerðini er alt annað enn sum fótur hosu, so stór sum króvinu eru í allar ættir eftir peningi.

Studentaskúlin:

Frá studentaskúlamálinum er at siga, at ætlanin er at fara niðan í Hoydalar at halda skúla í sanatorihúsinum. Fyri- reikningar verða gjørdar at byrja við eini kostardeild, so langt sum pláss er til tess. Kóki- og matgerðargreiddur eru fal- ar. Talan verður at byrja við einar 30 kostdeildarnæmingar. Her verður fyrst og fremst talan um bygdaskúla- næmingar, sjálvandi.

Tá ið skúlin við leikfimmishall er lið- ugr, leikvøllur gjørdur — sprongt er niður gjøgnum hamarin niðan fyrri, so

(Framhald á 3. síðu)

Folketælling paa Zelletræ 1834

Greitt til prentingar hevur Jákup Vang.

1. Gaard:

Christen Djurhuus	59	Aar	Kongsleikending
Anna Chatrine Jacobsdatter	64	—	hans Kone
Johan Christian Djurhuus	27	—	Ugift
Maren Katrine Djurhuus	26	—	—
Anne Margrethe Lundt			
Djurhuus	23	—	deres Børn
Christen Wilhelm Djurhuus	7	—	Sønne Søn

2. Hus:

Andreas Djurhuus	34	—	Ugift. Lever af Landbrug, som er overladt ham af sin Fader
Andrea Djurhuus	80	—	Ugift.
Anna Joensdatter	83	—	Gift
Susanne Michelsdatter	44	—	Ugift
Anne Lisbeth Poulsdatter	35	—	—
Christian Fredrik Hansen	16	—	Tjenestefolk

3. Gaard:

Ellen Mathiasdatter	49	—	Enke efter Kongleikending
Jacob Pederson	(?) 38	—	Ugift. Hendes Stiftsøn
Joan Pedersen	32	—	—
Mathias Pedersen	15	—	—
Juliane Marie Pedersdatter	17	—	—
Birte Elene Pedersdatter	12	—	—
Anne Elisabeth Pedersdatter	9	—	hendes Børn

4. Hus:

Christian Poulsen	31	—	Opsidder for Djurhuus
Malene Eriksdatter	31	—	hans Kone
Anne Sofie Christiansdatter	1	—	Deres Barn
Erik Johannesen	60	—	Gift. Mandens Svigerfader

5. Gaard:

Jacob Jacobsen	47	—	Kongsleikending
Elsebeth Helene Augustins- datter	51	—	hans Kone
Augustinus Jacobsen	21	—	Ugift
Jacob Jacobsen	17	—	—
Anne Katrine Jacobsdatter	20	—	—
Elsebeth Katrine Jacobs- datter	18	—	—
Lovise Jacobsdatter	15	—	—
Elsebeth Helene Jacobs- datter	11	—	—
Anne Jacobsdatter	4	—	deres Børn
Jacob Jacobsen	80	—	Enkemand. Bondens Fader
Johan Clementsen	17	—	Ugift. Tjener